

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De derisione. Qu[a]estio 75.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

vere potest, vt patet per Philosophum in * 8. Ethic. *l. 8. Ethic. cap. 1. in prin. t. 5.*
 Vnde dicitur Eccles. 6. Amico fideli nulla est compa-
 ratio. Fama autem ipsa quæ per detractiõnem tolli-
 tur, ad hoc maximè necessaria est, vt homo idoneus
 ad amicitiam habeatur. Et ideo susurratio est maius
 peccatum, quàm detractio, & etiam quàm con-
 tumelia: quia amicus est melior, quàm honor; &
 amari, quàm honorari: vt in * 8. Ethic. Philosophus
 dicit. *lib. 8. c. 3. fo. 5.*

Ad primum ergo dicendum, quòd species & gra-
 uitas peccati magis attenditur ex fine, quàm ex ma-
 teriali obiecto. Et ideo ratione finis susurratio est
 grauior; quamuis etiam detractor quandoque peio-
 ra dicat.

Ad secundum dicendum, quòd fama est dispo-
 sitio ad amicitiam, & infamia ad inimicitiam. Dispo-
 sitio autem deficit ab eo ad quod disponit. Et ideo il-
 le qui operatur ad aliquid, quod est dispositio ad ini-
 micitiam, minus peccat, quàm ille qui directè ope-
 ratur ad inimicitiam inducendam.

Ad tertium dicendum, quòd ille qui detrahit fra-
 tri, in tantum videtur detrahere legi, in quantum con-
 temnit præceptum de dilectione proximi: contra
 quod directius agit, qui amicitiam dissumpere niti-
 tur. Vnde hoc peccatum maximè contra Deum est:
 quia Deus dilectio est, vt dicitur 1. Ioan. 4. Et propter
 hoc dicitur Prou. 6. Sex sunt quæ odit Dominus, &
 septimum detestatur anima eius: & hoc septimum
 ponit eum qui seminat inter fratres discordiam.

QVÆST. LXXV.

De derisione, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est de derisione.

¶ Et circa hoc quaeruntur duo.

¶ Primo, vtum derisio sit peccatum speciale, di-
 stinctum ab alijs peccatis, quibus per verba no-
 cumentum proximo infertur?

¶ Secundo, vtum derisio sit peccatum mortale?

Vtrum derisio sit speciale peccatum, ab alijs præmissis distinctum?

407

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd derisio non sit speciale peccatum, ab alijs præmissis distinctum. Subfannatio enim videtur idem esse quod derisio. Sed subfannatio ad contumeliam videtur pertinere. Ergo derisio non videtur distingui à contumelia.

¶ 2 Præterea, Nullus irridetur nisi de aliquo turpi, ex quo homo etubescit. Huiusmodi autem sunt peccata, quæ si manifestè de aliquo dicuntur, pertinent ad contumeliam: si autem occultè, pertinent ad detractionem, siue susurrationem. Ergo derisio non est vitium à præmissis distinctum.

¶ 3 Præterea, Huiusmodi peccata distinguuntur secundum nocumenta quæ proximo inferuntur. Sed per derisionem non inferitur aliud nocumentum proximo, quàm in honore, vel fama, vel detrimento amicitiz. Ergo derisio non est peccatum distinctum à præmissis.

SED contra est, quòd derisio sit ludo: unde & illusio nominatur. Nullum autem præmissorum ludo agitur, sed sermò. Ergo derisio ab omnibus prædictis differt.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum * est, peccata verborum præcipuè pensanda sunt secundum intentionem proferentis. Et ideo secundum diuersa, quæ quis intendit, contra alium loquens, huiusmodi peccata distinguuntur. Sicut autem aliquis conuitiando intendit conuirtiati honorem deprimere, & detrahendo diminuere famam, & susurrando tollere amicitiam: ita etiam irridendo aliquis intendit, quòd ille qui irridetur, erubescat. Et quia hic finis est distinctus ab alijs, ideo etiam peccatum derisionis distinguitur à præmissis peccatis.

Ad primum ergo dicendum, quòd subfannatio & irrisio conueniunt in fine, sed differunt in modo: quia

quia irrisio fit ore, id est, verbo & cachinnis: subfannatio autem naso rugato, ut dicit glos. super illud * Psalm. 2. Qui habitat in cœlis, irridebit eos. Talis autem differentia non diuersificat speciem. Vtrūque tamen differt à contumelia, sicut erubescenzia, à dehonoratione. Est enim erubescenzia timor dehonorationis,† sicut Damasc. dicit.

*ghinterl.
& Aug.
ho. loco.
12. Oris.
fidei, c. 5*

Ad secundum dicendum, quod de opere virtuoso aliquis apud alios & reuerentiam meretur, & famam, & apud seipsum bonæ conscientie gloriam, secundum illud 2. ad Corinth. 1. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ. Unde e conuerso de actu turpi, id est, vitioso, apud alios quidem tollitur hominis honor & fama: & ad hoc contumeliosus & detractor turpia de alio dicunt. Apud seipsum autem per turpia, quæ dicuntur, aliquis perdit conscientie gloriam per quandam confusionem & erubescenziam: & ad hoc turpia dicit derisor. Et sic patet quod derisor communicat cum prædictis vitijs in materia: differt autem in fine.

Ad tertium dicendum, quod securitas conscientie, & quies illius, magnum bonum est, secundum illud Proverb. 15. Secura mens quasi iuge conuiuium. Et ideo qui conscientiam alicuius inquietat, confundendo ipsum, aliquod speciale nocumentum ei infert. Unde derisio est peccatum speciale.

ARTIC. II.

Utrum derisio possit esse peccatum mortale?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod derisio non possit esse peccatum mortale. Omne enim peccatum mortale contrariatur charitati. Sed derisio non videtur contrariari charitati: agitur enim ludo quandoque inter amicos, unde & delusio nominatur. Ergo derisio non potest esse peccatum mortale.

408

¶ 2. Præterea, Derisio illa videtur esse maxima, quæ fit in iniuriam Dei, Sed non omnis derisio, quæ vergit in iniuriam Dei, est peccatum mortale: alioquin quicumque recidualet in aliquod peccatum,

○ 3 veniale,

*h. 2. de sū-
mo bono
c. 16. in
princ.
¶ 1. 3. c. 6
¶ 12. si-
mul.*

veniale, de quo pœnituit, peccaret mortaliter. Dicit enim Isidorus * quod irrisor est, & non pœnitens, qui adhuc agit quod pœnitet. Similiter etiam sequeretur, quod omnis simulatio esset peccatum mortale: quia, sicut † Greg. dicit in Moral. Per struthionem, significatur simulator, qui deridet equum, id est, hominem iustum; & ascensorem, id est, Deum. Ergo derisio non est peccatum mortale.

¶ 3 Præterea, Contumelia & detractio videntur esse grauiora peccata, quàm derisio: quia maius est facere aliquid serio, quàm ioco. Sed non omnis detractio vel contumelia est peccatum mortale. Ergo multo minus derisio.

S E D contra est, quod dicitur Prou. 3. Ipse deridet illusores. Sed deridere Dei, est æternaliter punire pro peccato mortali, vt patet per id quod dicitur in Psal. 2. Qui habitat in cœlis, irridebit eos. Ergo derisio est peccatum mortale.

R E S P O N D E O dicendum, quod irrisio non fit nisi de aliquo malo, vel defectu. Malum autem, si fit magnum, non pro ludo accipitur, sed seriose. Vnde si in ludum vel risum vertatur, ex quo irrisionis vel illusionis nomen sumitur: hoc est, quia accipitur vt paruum. Potest autem aliquod malum accipi vt paruum, dupliciter. Vno modo secundum se: alio modo ratione personæ. Cùm autem aliquis alterius personæ malum, vel defectum in ludum, vel risum ponit: quia secundum se paruum malum est, est veniale & leue peccatum secundum suum genus. Cum autem accipitur quasi paruum ratione personæ, sicut defectus puerorum & stultorum, parum ponderare solemus: sic aliquem illudere, vel irridere, est eum omnino parui pendere, & eum tam vilem æstimare, vt de eius malo non sit curandum, sed sit quasi pro ludo habendum. Et sic derisio est peccatum mortale, & grauius quàm contumelia, quæ similiter est in manifesto. Quia contumeliosus videtur accipere malum alterius seriose, illusor autem in ludum: &
ita

ita videtur esse maior contemptus & dehonoriatio. Et secundum hoc illusio est graue peccatum, & tanto grauius, quanto maior reuerentia debetur personæ, quæ illuditur. Vnde grauiſſimum est irridere Deum, & ea quæ Dei sunt: secundum illud Isai. 37. Cui exprobraſti? & quem blaſphemasti? & super quem exaltaſti vocem tuam? Et postea ſubditur, Ad ſanctum Iſrael. Deinde ſecundum locum tenet irriſio parentum. Vnde dicitur Prouerb. 30. Oculum, qui ſubſannat patrem, & deſpicit partum matris ſuæ, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Deinde iuſtorum deriſio grauis eſt: quia honor eſt virtutis præmium. Et contra hoc dicitur Iob. 12. Deridetur iuſti ſimplicitas. Quæ quidem deriſio valde nociua eſt: quia per hoc homines à bene agendo impediuntur, ſecundum illud Greg. Qui in aliorum actibus exoriri bona reſpiciunt, mox ea manu peſtiferæ exprobrationis euellunt.

Ad primum ergo dicendum, quòd ludus non importat aliquid contrarium charitati, reſpectu eius, cum quo luditur. Poſteſt tamen importare aliquid contrarium charitati, reſpectu eius, de quo luditur, propter contemptum, vt dictum * eſt.

Ad ſecundum dicendum, quòd ille qui reciduat in peccatum de quo pœnituit, & ille qui ſimulat, nō expreſſe Deum irridet, ſed quaſi interpretatiuè: in quantum ſcilicet ad modum deridentis ſe habet. Nec tamen venialiter peccando aliquis ſimpliciter reciduat, vel ſimulat, ſed diſpoſitiuè vel interpretatiuè.

Ad tertium dicendum, quòd deriſio ſecundum ſuam rationem leuius aliquid eſt, quam detractio, vel contumelia: quia non importat contemptum, ſed ludum. Quandoque tamen habet maiorem contemptum, quam contumelia, vt ſuprà dictum * eſt: & tunc eſt graue peccatum.

in co. ar.

in co. ar.